

Boris Zjitkov

Op reis met Tom Waarom
een kinderboek voor grote mensen

Woord in blik

De uitgeverij is opgericht om professioneel werk te leveren voor een scherpe prijs. Hierdoor is het mogelijk een klein publiek te bedienen met bijzondere uitgaven.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt, door middel van druk, fotokopie, microfilm, digitaal of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de rechthebbenden.

Eerder verschenen 10 exemplaren ter gelegenheid van de bijeenkomst: De wereld van het Sovjet-kinderboek, 1 febr. 2019, IISG, Amsterdam.

Auteur: Борис Житков

Originele titel: Что я видел

Eerste uitgave: Detizdat, Moskou-Leningrad, 1939

© 2019

Vertaling: Arie van der Ent

Ontwerp: steenkamerdesign.nl

Omslagfoto: Steve Shreve on Unsplash

Drukwerk: New Energy Drukwerk

ISBN 978-94-91389-15-3

NUR 304

www.woordinblik.nl

Boris Zjtkov

Op reis met Tom Waarom

een kinderboek voor grote mensen

vertaald uit het Russisch door Arie van der Ent

Inhoud

Aan de volwassenen ... 7

DE TREIN ... 9

MOSKOU ... 35

DE METRO ... 51

DE DIERENTUIN ... 55

HET RODE LEGER ... 93

HET BOS ... 101

BIJ OMA OP DE *DATSJA* ... 115

DE BOOT ... 125

OMA'S HUIS ... 151

HET PALEIS VAN DE PIONIERS ... 163

HET SLEEPNET ... 175

DE KOLCHOZ ... 187

HOE WE NAAR DE KOLCHOZ GINGEN ... 193

HET MELOENENVELD ... 207

DE BOOMGAARD ... 219

DE VOORSTELLING ... 229

DE BOERDERIJ ... 245

DE KLEUTERSCHOOL ... 255

DE KUDDE ... 283

DE LUCHTHAVEN ... 289

Aan de volwassenen

Dit is een boek over dingen. Ik heb het geschreven voor kinderen van drie tot zes.

U leest een kind een of twee hoofdstukken per keer voor. U kunt een kind gerust laten bladeren en plaatjes laten kijken.

U kunt met dit boekje een jaar vooruit. U kunt de kleine lezer erin laten wonen en ermee op laten groeien.

Ik zeg het nog maar eens: niet teveel tegelijk voorlezen! Dan kunt u beter nog een keer hetzelfde voorlezen.

De auteur

DE TREIN

Hoe ik aan mijn naam kwam

Ik was klein en vroeg aan iedereen: 'Waarom?'

Mama zei bijvoorbeeld: 'Kijk, het is al negen uur.'

Dan vroeg ik: 'Waarom?'

Dan zeiden ze: 'Naar bed.'

Dan vroeg ik weer: 'Waarom?'

Dan zeiden ze: 'Omdat het tijd is.'

'Waarom is het tijd?'

'Omdat het al negen uur is.'

'En waarom is het negen uur?'

Daarom werd ik Waarom genoemd. Iedereen noemde me zo, maar eigenlijk heet ik Tom.

Wat mama en papa tegen elkaar zeiden

Op een dag kwam papa van zijn werk thuis en zei: 'Tom moet de kamer uit. Ik moet je iets zeggen.'

Mama zei: 'Tom, ga eens naar de keuken, met de poes spelen.'

Ik zei: 'Waarom met de poes?'

Maar papa pakte me bij de arm en zette me buiten de deur. Ik ging niet huilen, omdat ik dan niet kon horen wat papa zei. En wat papa zei was het volgende: 'Ik kreeg vandaag een brief van oma. Ze vraagt of Tom en jij naar Moskou komen. Dan gaat hij vandaar met oma mee naar Kiev. En daar blijft hij voorlopig wonen. En als we eenmaal gesteld zijn op onze nieuwe stek, dan haal jij hem bij oma op en neemt hem mee naar huis.'

Mama zei: 'Ik ben bang om met Tom op reis te gaan, hij loopt zo te hoesten. Straks wordt hij onderweg echt ziek.'

Papa zei: 'Als hij vandaag en morgen niet meer hoest, kun je denk ik wel met hem op reis.'

'Maar als hij ook maar één keer hoest', zegt mama, 'dan kan hij niet weg.'

Ik had alles gehoord en was bang dat ik per ongeluk zou hoesten. Ik wilde dolgraag een verre reis maken.

Hoe mama boos werd

De hele dag hoestte ik niet één keer. En toen ik naar bed ging ook niet. Maar toen ik de volgende morgen wakker werd, moest ik opeens hoesten. Mama hoorde het.

Ik holde naar mama toe en riep: 'Ik zal het niet meer doen! Ik zal het niet meer doen!'

Mama zei: 'Wat loop je nu te schreeuwen? Wat zul je nooit meer doen?'

Toen begon ik te huilen en zei dat ik niet meer zou hoesten.

Mama zegt: 'Waarom ben je zo bang om te hoesten? Dat je zelfs moet huilen?'

Ik zei dat ik een verre reis wilde maken. Mama zei: 'Aha! Jij hebt dus alles gehoord wat papa en ik tegen elkaar zeiden. Foei, wat lelijk om ons af te luisteren! Zo'n lelijke jongen neem ik toch niet mee.'

'Waarom niet?' vroeg ik.

'Omdat hij gemeen is. Dat is alles.'

Mama liep naar de keuken en stak de primus aan. En de primus maakte zo'n herrie dat mama niets kon horen.

Terwijl ik haar maar smeekte: 'Neem me mee! Neem me mee!'

Maar mama gaf geen antwoord. Nu was ze boos en was alles verkeken!

Het kaartje

Toen papa 's morgens wegging zei hij tegen mama: 'Ik ga dus vandaag naar de stad om kaartjes te kopen.'

Maar mama zegt: 'Kaartjes? We hoeven er maar één.'

'Ach, ja,' zei papa, 'je hebt helemaal gelijk: één kaartje. Tom Waarom hoeft geen kaartje.'

Toen ik dát hoorde: dat ze voor mij geen kaartje zouden kopen, begon ik te huilen en wilde achter papa aan hollen, maar papa liep snel weg en sloeg de deur achter zich dicht. Ik ging met mijn vuisten op de deur staan bonken. En onze dikke, boze buurvrouw kwam de keuken uit en zei: 'Wat is dit nu voor vervelend gedoe?'

Ik holde naar mama. Ik moest heel erg huilen.

En mama zei: 'Ga weg, lelijke jongen! Ik hou niet van luistervinken.'

's Avonds kwam papa uit de stad en hij vroeg meteen: 'Zeg, hoe gaat het met je? Heb je vandaag nog lopen hoesten?'

Ik zei van niet, niet één keer.

Maar mama zei: 'Het is een lelijke jongen. Daar hou ik niet van.'

Toen haalde papa een luciferdoosje uit zijn zak, maar daaruit pakte hij geen lucifer maar een stijf papiertje. Het was bruin, met een groen streepje, en er stonden allemaal letters op.

'Hier,' zei papa, 'het kaartje! Ik leg het op tafel. Stop het weg, zodat je er naderhand niet naar hoeft te zoeken.'

Het was maar één kaartje. Ik begreep dat ik niet mee mocht.

Ik zei: 'Nou, dan ga ik maar hoesten. En dan blijf ik altijd hoesten en hou ik nooit meer op.'

En mama zei: 'Nou, dan brengen we je maar naar het ziekenhuis. Daar doen ze je een pyjamaatje aan en dan mag je nooit meer weg. Dan blijf je daar wonen tot je stopt met hoesten.'

Hoe we op pad gingen

Maar de volgende dag zei papa: 'Zul je nooit meer afluisteren?'

'Ik zei: 'Waarom niet?'

'Als mensen niet willen dat iemand ze hoort, is dat omdat het zo iemand dus niets aangaat. Je mag iemand niet bedriegen, bekluren of afluisteren. Dat is heel lelijk!'

Hij stond op en stampte met zijn voet. Met alle kracht, waarschijnlijk.

Mama kwam toegesnel en vroeg: 'Wat hebben jullie?'

En ik deed mijn hoofd in mama's rok en schreeuwde: 'Ik zal nooit meer afluisteren!'

Toen gaf mama me een zoen en zei: 'Dan gaan we vandaag. Je mag iets meenemen om te spelen. Zoek maar wat uit.'

Ik zei: 'En waarom hebben jullie dan maar één kaartje?'

'Omdat,' zei mama, 'kleine kinderen geen kaartje hoeven. Die mogen zo mee.'

Ik was dolblij en holde naar de keuken om iedereen te vertellen dat ik naar Moskou ging.

En ik nam mijn beer mee. Hij lekte wat zaagsel, maar mama naaide hem snel dicht en stopte hem in de koffer.

En daarna kocht ze eieren, worst, appels en ook nog twee lekkere broodjes.

Papa deed banden om de spullen, keek toen op zijn horloge en zei: 'Nou, hoe denken jullie erover, het wordt tijd om te gaan. Want eerst moeten we van ons dorp naar de stad en dan nog naar het station...'

Alle burens kwamen afscheid nemen en zeiden: 'Wel, wel, dan ga je met zo'n klein treintje over de ijzeren weg... Kijk maar uit dat je er niet uitvalt.'

En we reden met het paard naar de stad.

We waren heel lang onderweg, omdat we zoveel spullen hadden. En ik viel in slaap.

Het station

Ik dacht dat een ijzeren weg net was als een straat, maar dan zonder aarde of steen, met net zulk ijzer als een kookplaat, spiegelglad. En dat als je uit de trein viel, je dan een doodsmak tegen dat ijzer maakte. Daarom moest ik er niet uitvliegen. Ook een station had ik nog nooit gezien.

Een station, dat is gewoon een groot gebouw. Met bovenop een klok. Papa zegt dat het de best lopende klok van de stad is. En de wijzers zijn zo groot, dat er – zei papa – soms zelfs vogels op gaan zitten. De klok is van glas en van achteren steken ze licht aan. We kwamen 's avonds op het station, maar op de klok kon je alles zien.

Een station heeft drie deuren, zo groot als van een hek. En er zijn heel veel mensen. Iedereen loopt in en uit. Er worden grote en kleine koffers naar binnen gedragen en vrouwen met pakjes hebben veel haast.

Zodra we aan kwamen rijden, snelde er een meneer met een wit schort op ons toe die pardoes onze spullen pakte. Ik wilde 'he' roepen, maar papa zei doodleuk: 'Kruier, wij moeten naar Moskou, wagon acht.'

De kruier pakte de koffer en liep pijlsnel en kaarsrecht naar de deur. Mama moest met haar mand gewoon achter hem aan hollen. In die mand hadden we worst, appels en ik had er mama ook nog snoepjes in zien doen.

Papa tilde me op en ging achter mama aan. Maar het was zo druk dat ik mama en de kruier helemaal kwijt was. Toen we door de deur waren, liepen we een kleine trap op en was er opeens een hele grote kamer. Een stenen vloer, spiegelglad, en geen jongen die met een steen het plafond zou halen. En overal ronde lantaarns. Heel licht en heel gezellig. Alles blonk helemaal en er stonden

groene potten met bomen, bijna helemaal tot het plafond. Ze hebben geen takken, alleen bovenaan hebben ze hele grote bladeren met kleine tandjes. En er stonden ook nog glimmende rode kastjes. Papa liep er recht op af, haalde geld uit zijn zak, stopte dat in een gleuf van het kastje en toen kwam er onder in het raampje een wit kaartje naar buiten.

Ik vroeg alleen: 'Waarom is dat?'

En papa zei: 'Dat is een automatische kassa. Zonder zo'n kaartje mag ik jullie niet uitzwaaien.'

Welk perron

Papa en ik liepen snel naar waar iedereen met koffers en pakjes heen liep. Ik keek waar mama en de kruier waren, maar ik zag ze nergens. We gingen een deur door en daar namen ze papa's kaartje in ontvangst en zeiden: 'Loopt u maar door, meneer.'

Ik dacht dat we buiten stonden, maar boven ons was een glazen dak. Dit was eigenlijk pas het station. Hier stonden de wagons op een rij, keurig achter elkaar. En voorop stond de locomotief. En naast de wagons liep een lange vloer.

Papa zegt: 'Daar op het perron staat mama met de kruier.'

Die lange vloer was het perron. We liepen erheen. Opeens hoorden we achter ons roepen: 'Opgepast! Opgepast!'

We keken om en ik zag een karretje aan komen rijden, een laag ding, met heel kleine wieltes. Er stond een man op en dat karretje reed uit zichzelf, alsof het was opgewonden. Het karretje bereikte mama en de kruier en bleef staan. Er lagen al een paar koffers op. De kruier legde snel onze spullen bovenop en toen kwamen papa en ik aanlopen en papa zei: 'Zijn jullie het niet vergeten? Wagon acht.'

Hij had me nog steeds op zijn arm. De kruier keek papa aan, schoot in de lach en zei: 'We kunnen deze jongeman ook wel opladen.'

Hij pakte me onder mijn oksels en zette me op het karretje, boven op een of ander pak. Papa riep: 'Goed vasthouden, hoor!'

Het karretje zette zich in beweging en mama riep: 'Ach, doe niet zo stom! Straks valt hij eraf!' en ze holde achter ons aan.

Ik was bang dat ze me zou inhalen en me eraf zou halen, maar de meneer op ons karretje riep alleen maar steeds: 'Opgepast! Opgepast!'

En het karretje kreeg zo'n vaart dat mama ons nooit kon inhalen!

We reden langs de wagons. Toen stopte het karretje. En toen kwam onze kruier aangehold, gevolgd door papa, en werd ik eraf gehaald.

De wagon had aan het eind een klein deurtje, met traptreetjes ernaartoe, als een stoep. Bij het deurtje stond een man met een lantaarn en een bril. Hij had een jas met glimmende knopen, zoals als legermensen. Mama zei: 'Conducteur, hier hebt u mijn kaartje.'

De conducteur deed zijn lantaarn aan en bestudeerde mama's kaartje.

Hoe ik zoek raakte

Opeens zie ik over het perron een mevrouw aankomen met een hond aan de lijn, pikzwart, met krulletjes, en op zijn kop heeft die hond een grote gele strik, als een meisje. En de hond is maar voor de helft gekruld, van achter is hij glad, en op zijn staartje heeft hij een kwastje van kleine haartjes.

Ik vroeg: 'Waarom heeft hij een strikje?'

En ik liep achter de hond aan. Heel even maar, een

piepklein eindje. Opeens hoor ik achter mij: ‘Hé daar, opgepast!’

Niet onze kruier maar een andere kwam recht met een wagen met koffers op me af. Ik maakte snel dat ik wegwam, zodat hij me niet plat zou rijden.

Er liepen hier allemaal mensen, ik raakte helemaal in de verdrukking. Ik ging snel mama zoeken. Maar de wagons zagen er allemaal net zo uit als die van ons. Ik begon te huilen, en toen schalde er plotseling een griezelige stem door het hele station: ‘De trein vertrekt...’ en dan nog iets. Zo hard, zo eng, alsof er een reus aan het woord was.

Ik begon nog harder te huilen: straks reed de trein weg, en mama ook! Opeens kwam er een legermeneer naar me toe, met een groene muts op, en hij boog zich over me heen en vroeg: ‘Waarom huil je? Ben je iemand kwijt? Je moeder?’

En ik zei dat mama zo meteen wegreed. Hij gaf me een hand en zei: ‘Kom, we gaan mama wel zoeken.’

We liepen heel snel het perron over. En toen nam hij me op zijn arm.

Ik schreeuwde: ‘Je mag me niet meenemen! Waar is mama? Ik wil naar mama!’

En hij zei: ‘Niet huilen. Mama komt zo.’

En hij bracht mij naar een kamer. En in die kamer zaten allemaal mevrouwen. Met jongens en meisjes op hun arm, of baby’s. Andere kinderen speelden met speelgoed, met een hobbelpaard. Maar mama was er niet. De soldaat zette me op een bankje en toen kwam er een mevrouw naar mij toe gehold die vroeg: ‘Wat? Is die jongen zijn mama kwijt? Niet brullen. Zeg eens: hoe heet jij? Nou, wie ben jij?’

Ik zei: ‘Ik ben Tom. Tom Waarom.’

En de soldaat holde meteen de kamer uit.

De mevrouw zei: ‘Niet huilen. Mama komt zo. Kijk eens, wat een mooi hobbelpaard.’

Hoe ik terechtkwam

Opeens hoorde ik weer die reuzenstem door het hele station schallen: 'Een jongetje met een wit matrozenpetje en een blauw jasje, Tom Waarom, bevindt zich in de babykamer.'

'Hoor je dat?' zei de mevrouw. 'Mama weet nu waar je bent en komt zo.'

Alle meisjes en jongens stonden om me heen te kijken hoe ik huilde. Maar ik huilde niet meer. Opeens gingen de deuren open en kwam mama binnengehold.

Ik schreeuwde het gewoon uit: 'Mama!'

Maar mama had me al in haar armen gesloten. De mevrouw deed ijlings de deur voor haar open en zei: 'Haast u zich maar niet, u hebt nog de tijd.'

Mama zei: 'Het is maar goed dat u het om hebt laten roepen. Anders had ik helemaal mijn hoofd verloren.'

En papa zei: 'Je zou gek worden van dat joch!'

Mama droeg mij rechtstreeks naar de wagon en zei tegen meneer de conducteur: 'Hij is weer terecht...'

De wagon

In de wagon was een lange, heel smalle gang. Toen deed mama een deur open, maar dan niet zo een als van een kamer, die je naar je toe moet trekken, maar een deur die gek genoeg opzij ging. Mama liet me op een bank zitten. Tegenover was nog een bank, en bij het raam was een tafeltje, in de vorm van een plank. Opeens tikte er iemand tegen het raam. Ik keek op en daar stond papa. Hij lachte en stak dreigend zijn vinger op.

Ik ging op de bank staan, om beter te kunnen zien, maar de bank was zacht en gaf mee, als een schommel. Mama zei dat ik niet met mijn schoenen op de bank mocht gaan staan en ze zette me op het tafeltje.

De hond Inzol¹

Opeens hoorde ik iets achter mij. Ik keek om en wat zie ik? Diezelfde hond met die gele strik, bij die mevrouw aan de lijn. Ik werd bang en trok mijn benen op, maar de mevrouw zei: 'Wees maar niet bang, hij bijt niet.'

'Waarom niet?'

'Ach,' zei de mevrouw, 'jij bent zeker die Tom. Waarom, die zoek was. Ben jij Tom? Werd jouw naam omgeroepen? Maar natuurlijk,' zei ze, 'een wit petje en een blauw jasje.'

Op dat moment stapte er een meneer binnen, een beetje oud al, ook met een koffer. En de hond begon tegen hem te keffen. En de hondenmevrouw zei: 'Koest, Inzol!'

De hond begon de meneer te besnuffelen. De meneer legde zijn kleine koffer in het bagagerek. Geen houten plank, maar een net, als van een kinderbedje.

De meneer ging zitten en vroeg: 'Reist u mee of zwaait u iemand uit?'

De mevrouw zei: 'Ik reis mee.'

De meneer vroeg: 'Gaat dat hondje ook mee? En is die jongen van u?'

De mevrouw zei dat het hondje meeinging en dat het hondje Inzol heette, maar dat mijn mama zo meteen zou komen en dat ik Tom. Waarom heette.

'Ach,' zei de meneer, 'ben jij dat jongetje dat bij zijn moeder was weggelopen? Dan lijkt het er nu op dat je moeder van jou is weggelopen. Nou ja,' zei hij, 'dan reis je maar met die mevrouw. En met mij. En met dat hondje.'

Ik schreeuwde het gewoon uit: 'Dat wil ik niet!'

En ik schoot pardoos van het tafeltje af en schreeuwde zo hard ik kon: 'Mama!'

Het hondje begon te blaffen. Ik holde naar de deur, het hondje ook. Er stonden allemaal vreemde mensen in het

1 Niet echt een bekende hondennaam: 'inzol' (Tadzjieks) = zaadlozing; 'inzolia' = druivenras (wit)

gangetje, maar ik zag mama iedereen opzij duwen en naar me toe snellen.

‘Wat is er? Wat maak jij een heisa? Ik ben er toch, domme jongen!’

Ik kreeg een hand en ze zei: ‘Kijk, daar staat papa. Zo meteen gaan we rijden.’

Hoe we gingen rijden

Opeens klonk er een heel harde fluit. Achter me zei de meneer: ‘Zo, de locomotief fluit, dus we gaan.’

Voor het raam stond papa iets te schreeuwen, je kon er alleen niets van verstaan. Zijn mond ging wel open, maar je hoorde niets. Toen begon het te ronken onder de vloer en op het perron ging iedereen naar achter doordat wij naar voren gingen, en iedereen begon te zwaaien, met zijn hand, zijn pet of zijn muts. Maar papa liep mee naast ons raam, hij zwaaide met zijn pet en zijn mond zei iets. Er was niets van te horen. Mama zei: ‘Zwaai maar naar papa.’

Ik begon te zwaaien en papa lachte. En mama zei maar steeds tegen papa: ‘Goed! Goed..!’

Terwijl ze niets kon horen van wat papa zei. We reden nu al heel snel. Papa rende een eindje mee, zwaaide met zijn pet en bleef toen staan.

Hoe het is in de trein

Mama en ik gingen op de bank zitten en ik zei: ‘Dat lawaai beneden komt doordat we over een ijzeren weg² rijden.’

Maar de meneer zei: ‘Denk jij dat het zoiets als een ijzeren plaat is? Als een ijzeren vloer? Nee, mannetje.’

Ik vroeg: ‘Waarom niet?’

2 *Zjeleznaja doroga*, letterlijk ‘ijzeren weg’ = spoorweg

‘Omdat er alleen maar twee ijzeren staven liggen, de rails, die spiegelglad zijn en heel, heel lang. Daar rollen onze wielen over en daar rijden onze wagonnetjes razendsnel overheen.’

Ik vroeg: ‘Waarom?’

Mama zei: ‘Je moet die meneer niet lastigvallen.’

Maar de meneer zei: ‘Omdat vooraan de locomotief ons trekt. De locomotief heeft een machine. Die laat de wielen ronddraaien.’

Ik vroeg: ‘Waarom?’

‘Omdat de locomotief stoom heeft. Hij heeft een ketel met water waar vuur onder gestookt wordt. De stoom gaat van het water rechtstreeks naar de machine. Als we morgen op een station staan, gaan we samen wel eens bij de locomotief kijken.’

En ik zei: ‘En als de wielen er nu af vliegen?’

‘Waaraf?’ vroeg de meneer.

‘Van die..’

En de meneer vroeg: ‘Van de rails? Het gebeurt wel eens dat ze eraf raken. Nou, dan is het niet best hoor!’

En de meneer vertelde hoe hij eens op reis was geweest en hoe toen de locomotief zelf opeens van de rails was geraakt en niet over het ijzer maar over de aarde was verder gereden. Maar de machinist had de trein tot stilstand gebracht. Mama zei: ‘Vertelt u maar geen enge dingen, dan doe ik straks geen oog dicht.’

Maar de meneer zei: ‘Het was helemaal niet eng. De machinist bracht de trein tot stilstand, dat was alles. Als ik wil kan ik de trein nu ook zo laten stoppen.’

Hoe de trein tot stilstand werd gebracht

Mama en de mevrouw met het hondje zeiden dat hij de trein niet kon laten stoppen. Al zou hij dat nog zo graag willen, dat zou hij niet kunnen.

Wie wil niet kennismaken met: stokstaartjes, vogelbekdieren en stekelvarkens, met metro, raderboot en vliegmachine, met stroom en gas, met *kabak*, *kavoen* en *dzyga*, met Petja, Ljoeba en Grisja, met Moskou, Kiev en Charkov?

Iedereen natuurlijk!

Wat ik zag, zo heet het boek oorspronkelijk, in het Russisch – 'voor kinderen van drie tot zes', zoals Boris Zjitzkov (1882-1938) in zijn voorbericht aan 'de ouders' stelt, en dat een jaar na de dood van de schrijver verschijnt, met als ondertitel: 'verhalen over dingen'.

Zjitzkov dicteerde het boek aan zijn vrouw, ziek als hij was. Hij had zelf geen kinderen, maar wel een neefje, Aljosja, die graag naar het 'waarom' van alle dingen vroeg. De door hem beoogde titel was: *Encyclopedie voor wijsneuzen van vier*. Het liep dus anders, ook in deze vertaling, maar gaat u mee? *Op reis met Tom Waarom?*

Woordinblik

9 789491 389153 >

Boris Zjtkov (1882-1938) schreef vanaf 1924 voor kinderen. Drie jaar later, mogelijk op grond van de rijke rijm mogelijkheden die zijn voor- en achternaam geven, is hij 'hoofdpersoon' in een lang gedicht van Samoeil Marsjak, *De posterij*.

2

'Aangetekend uit Rostov,
voor de heer Boris Zjtkov!'

'Voor Zjtkov, en aangetekend?
Sorry, die is hier ontbrekend!'

'Waar mag deze heer dan zijn?'
'Hij vloog gister naar Berlijn.'

Na zijn dood wordt hij herinnerd en gekoesterd als kinderboekschrijver. Maar zijn beste boek – niet alleen volgens hem, maar ook volgens iemand als Boris Pasternak – is de dikke roman *Viktor Vavitsj*, geschreven in de jaren 1932-1936, na zijn dood verminkt uitgegeven, in 1941, en daarna pas na glasnost en perestrojka ongeschonden heruitgegeven, in 1999.

Boris Zjtkov werd geboren in Novgorod, maar groeide op in Odessa. Zijn vader was wiskundeleraar, zijn moeder pianiste. Hij studeerde natuurwetenschappen – *Viktor Vavitsj* speelt 'aan de universiteit', in het revolutiejaar 1905 – en deed tien jaar later, in Sint-Petersburg nog eens de technische hogeschool aldaar en was toen ook scheepsbouwkundig ingenieur.

lees verder op de achteflap

Hij leidde een wetenschappelijke expeditie naar de rivier de Jenisej en deed op een reis rond de wereld China, Korea en Japan aan. Hij werkt als stuurman van de koopvaardij, als ichtyoloog, als leraar natuurkunde tekenen, als correspondent in Denemarken.

Hij werkte mee aan tal van kinderperiodieken: *Lenins vonken*, *De mus* (later geheten: *De nieuwe Robinson*), *De egel*, *De sijs*, *De jonge naturalist*, *De pionier*.

Hij stierf een natuurlijke dood in Moskou, aan longkanker.

Selectieve bibliografie

Kwaale zee (1924)

Zeeverhalen (1925)

Zwarte zeilen (1927)

Locomotieven (1928)

De adder (1928)

Microhanden (1931)

Dierenverhalen (1935)

Wat ik zag (1939)

Viktor Vavitsj (1941, 1999)

Technische verhalen (1942)

Zeven vuren: schetsen, verhalen, novellen, toneel (1982)

